

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کتاب جامع آموزش پدافند غیر عامل

مؤلفین :

محمد حسن عطایی کچویی، مهدی عباسی، سعید امین و رکی، فریده سلطانی نژاد،
سعید زمانی، رضا گل وردزاده، رضا کریمی، نیما نیاز، بابک بهالو، زهرا جمشیدی

عنوان و نام پدیدآور	: کتاب جامع آموزش پدافند غیر عامل / مولفین محمدحسن عطایی کچویی-ا و دیگران.
مشخصات نشر	: تهران : انتشارات رسانه تخصصی، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ج، ۳۲۶ ص.
شابک	: 978-600-2932-81-5
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: مولفین محمدحسن عطایی کچویی، مهدی عباسی، سعید امینی ورکی، فریده سلطانی نژاد، سعید زمانی، رضا گل وردزاده...
موضوع	: دفاع غیر نظامی
موضوع	: Civil defense
موضوع	: دفاع غیرنظامی -- ایران
موضوع	: Civil defense -- Iran
شناسه / رده	: عطایی کچویی، محمدحسن، ۱۳۶۶ -
رده بندی کنگره	: UA۹۲۶/۵۲ ۱۳۹۶
رده بندی دیویی	: ۶۲۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۰۱۰

● نشانی : تهران، خیابان انقلاب، نرسیده به میدان فردوس، خیابان کندوان، پلاک ۸، واحد همکف
 ● تلفن : ۶۶۷۳۷۱۳۳ - ۶۶۷۳۷۳۳۲ - ۰۹۱۲۳۰۴۹۱۰۹

کتاب جامع آموزش پدافند غیر عامل

● مؤلفین : محمد حسن عطایی کچویی، مهدی عباسی، سعید امینی ورکی، فریده سلطانی نژاد، سعید زمانی، رضا گل وردزاده، رضا کریمی، نیما نیازمند، بابک بهالو، زهرا جمشیدی

● شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۹۳-۲۸۱-۵

● نوبت چاپ : اول / ۱۳۹۶

● شمارگان: ۱۰۰۰

● قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

۹.....	پیشگفتار
۱۱.....	فصل اول: اصول و مبانی پدافند غیر عامل
۱۳.....	مقدمه
۱۳.....	نسل‌بندی جنگ‌ها از گذشته تا عصر حاضر
۱۷.....	تبیین استراتژی سمن علیه جمهوری اسلامی ایران
۲۰.....	تئوری حلقه‌ها، راه‌رادی هاردن
۲۳.....	تعریف پدافند غیر عامل
۲۳.....	مفهوم پدافند غیر عامل
۲۴.....	اهمیت پدافند غیر عامل
۲۷.....	اهداف پدافند غیر عامل
۲۷.....	اصول پدافند غیر عامل
۳۵.....	تاریخچه و تجارب پدافند غیر عامل در کشورهای مختلف جهان
۳۸.....	بررسی تطبیقی اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله) اصول پدافند غیر عامل
۴۰.....	پدافند غیر عامل در قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران
۴۸.....	فهرست خدمات عمومی مطالعات و طراحی پروژه‌های پدافند غیر عامل
۵۰.....	شرح تفصیلی خدمات عمومی مطالعات و طراحی پروژه‌های پدافند غیر عامل
۶۱.....	فصل دوم: انواع تهدیدات و برآورد کمی و کیفی آن
۶۳.....	مقدمه
۶۳.....	سازمان معنایی تهدیدات
۶۴.....	موضوع تهدید
۶۶.....	عامل تهدید
۶۸.....	حوزه تهدید
۶۹.....	منابع تهدید
۷۰.....	ماهیت تهدیدات

۸۸.....	دسته‌بندی تهدیدات از منظر پدافند غیرعامل
۹۳.....	روش‌های تهدید، ابزار تهدید
۹۳.....	اهداف تهدید
۹۴.....	سطوح تهدید
۹۵.....	روش‌شناسی سنجش تهدیدات
۹۵.....	برآورد حوزه تهدید
۹۶.....	برآورد عام تهدید و تحلیل آسیب‌پذیری‌ها
۹۸.....	مدل‌سازی و ایجاد سناریو در برابر تهدید
۹۹.....	ارزیابی کیفی تهدیدات
۱۰۱.....	ارزیابی کمی تهدیدات
۱۰۲.....	دارایی‌ها و دسته‌بندی از
۱۰۳.....	ارزیابی تهدیدات
۱۰۳.....	تجزیه و تحلیل آسیب‌پذیری
۱۰۴.....	تحلیل پیامدها
۱۰۴.....	تشریح چارچوب
۱۰۷.....	روش اجرا و معرفی مولفه‌های ارزیابی ریسک
۱۰۸.....	گام اول: ارزیابی دارایی
۱۱۱.....	گام دوم: ارزیابی تهدیدات
۱۱۶.....	گام سوم: ارزیابی آسیب‌پذیری
۱۱۹.....	گام آخر: ارزیابی ریسک
۱۲۱.....	تعیین تهدید پایه
۱۲۱.....	پیامدشناسی
۱۲۳.....	تدوین سناریوی معیار
۱۲۶.....	ویژگی‌های سناریوی معیار
۱۲۷.....	خلاصه روش‌های ارزیابی ریسک
۱۳۵.....	تهدیدات نوین در پدافند غیرعامل
۱۴۳.....	فصل سوم: آمایش سرزمین و مکان‌یابی در پدافند غیرعامل
۱۴۵.....	مقدمه
۱۴۶.....	مفهوم آمایش سرزمین

۱۴۷	مفاهیم کارکردی سرزمین
۱۴۹	تجارب آمایش سرزمین در کشورهای دیگر
۱۵۱	آمایش سرزمین در ایران
۱۵۳	ویژگی و اهداف آمایش سرزمین
۱۵۴	تهدیدات، فرصت‌ها و آمایش سرزمین
۱۵۵	نظریه‌ها و دیدگاه‌های امنیت مرتبط با مقوله آمایش سرزمین
۱۵۵	نظریه‌های غربی
۱۵۵	نظریه‌های شرقی
۱۵۵	دیدگاه نظریه‌پردازان جهان سوم
۱۵۶	رویکردها-مدل
۱۵۶	نظریه امنیت غلامی
۱۶۰	نظریه مکان‌یابی و تجانس اقتصادی فضا
۱۶۱	نظریه تحلیل نظام‌های شهری
۱۶۱	نظریه آمایش منطقه‌ای
۱۶۱	مفهوم آمایش دفاعی-امنیتی
۱۶۲	عوامل مؤثر در آمایش دفاعی-امنیتی
۱۶۲	جایگاه مسائل دفاعی و امنیت در طرح‌های آمایش سرزمین
۱۶۴	ملاحظات دفاعی-امنیتی سازمان فضایی ایران
۱۶۶	شاخص‌های پدافند غیرعامل در حوزه آمایش سرزمین
۱۷۱	مکان‌یابی
۱۷۱	مقدمه
۱۷۲	مبانی و مفاهیم مکان‌یابی
۱۷۳	اهداف مکان‌یابی
۱۷۴	کاربردهای مکان‌یابی
۱۷۶	نقش پدافند غیرعامل در مکان‌یابی
۱۷۷	محدودیت‌ها و موانع مکان‌یابی
۱۷۸	شناخت عوامل مؤثر در مکان‌یابی
۱۹۱	جمع‌بندی مهم‌ترین شاخص‌های مؤثر در مکان‌یابی
۱۹۴	بررسی مدل‌ها و الگوهای مکان‌یابی
۱۹۵	نظریه‌های مکان‌یابی

۱۹۶	روش‌های مکان‌یابی
۱۹۹	فصل چهارم: پدافند غیرعامل در معماری و شهرسازی
۲۰۱	شهرسازی از منظر پدافند غیرعامل
۲۰۲	دارایی‌های شهر
۲۰۴	اهمیت شریان‌های حیاتی در شهر
۲۰۶	اهمیت محیط‌های شهری در جنگ‌های آینده
۲۰۷	معرفی تهدیدات انسان‌ساخت عمدی در حوزه‌های شهر
۲۱۰	آسیب‌سنایی در حوزه شهر
۲۱۲	عوامل موثر در ارتباط با آسیب‌رسانی و آسیب‌پذیری شهری
۲۳۴	راهبردهای پدافند غیرعامل در طراحی و برنامه‌ریزی شهری
۲۳۴	روش‌های استفاده از پدافند غیرعامل در شهر
۲۳۷	کاربرد سیستم‌های اطلاعات مکانی در تحقق‌پذیری اصول پدافند غیرعامل
۲۴۴	معماری از منظر پدافند غیرعامل
۲۴۶	مولفه‌های موثر طراحی معماری در کاهش آسیب‌پذیری
۲۷۳	فصل پنجم: پدافند غیرعامل و مدیریت بحران
۲۷۵	مقدمه
۲۷۵	اصول و مبانی مدیریت بحران
۲۷۷	برگشت‌پذیری
۲۷۷	انواع بحران
۲۷۹	جنگ‌ها و حوادث نامتعارف بحران‌زا و آثار آن‌ها
۲۸۰	مدیریت بحران
۲۸۲	برخی سوابق بحران در جهان و اقدامات بشر در جهت اداره آن
۲۸۴	اهمیت مدیریت بحران
۲۸۴	فرآیند مدیریت بحران
۲۸۷	انواع برنامه‌ریزی برای آمادگی جوامع برای بحران‌ها
۲۸۸	مشارکت جامعه در مدیریت بحران و دفاع غیرنظامی
۲۸۹	رویکرد فرماندهی و کنترل در مدیریت بحران
۲۹۱	مقایسه بحران ناشی از جنگ و بحران ناشی از حوادث طبیعی
۲۹۳	رابطه مدیریت بحران و پدافند غیرعامل

جرخه مدیریت بحران براساس پدافند غیرعامل ۲۹۳

شاخص‌های ۱۴ گانه مدیریت بحران و دفاع غیرنظامی در ایالات متحده آمریکا ۲۹۴

گام‌های اساسی در مواجهه با بحران ناشی از تهاجم ۲۹۸

منابع و مآخذ ۳۰۱

پیوست ۱: کتابنامه تخصصی حوزه پدافند غیرعامل ۳۱۰

پیوست ۲: گزیده ای از سخنان ریاست سازمان پدافند غیرعامل کشور ۳۱۵

پیوست ۳: اساسنامه سازمان پدافند غیرعامل کشور ۳۲۱

پس از وقوع انقلاب صنعتی در قرن هجدهم در اروپا، پیشرفت‌های شگرفی در همه سطوح فناوری پدید آمد و فناوری تسلیحاتی را به شدت تحت تأثیر قرار داد به طوری که در خصوص طرح‌های نظامی جنبه راهبردی یافته است. پیشرفت سریع علوم و فناوری نظامی در زمینه تولید انواع سلاح‌های آفندی توسط کشورهای پیشرفته و توان همپایی سایر کشورها موجب گردیده است تا بحث پدافند به ویژه دفاع غیرعامل توسط کشورها مورد توجه جدی قرار گیرد. استفاده از سلاح‌های کشتار جمعی همانند استفاده رژیم بعثی عراق از سلاح‌های شیمیایی در طول ۸ سال جنگ تحمیلی علیه جمهوری اسلامی ایران و تجربه جنگ افغانستان، هاشمی، یوگسلاوی، جنگ آمریکا علیه عراق و جنگ‌های اخیر علیه مردم مظلوم سوریه، عراق و یمن لزوم توجه، مقوله دفاع، خصوصاً دفاع غیرعامل را مضاعف نموده است.

اقدامات دفاع غیرعامل شامل اصول اساسی و ملاحظات است که در اغلب کشورهای جهان با کمی اختلاف پذیرفته شده است. شیوه به کارگیری آن‌ها ابتکاری، هنرمندانه و خردمندانه است نه اینکه کلیشه‌ای باشد به همین دلیل وسعت هر اصل به خلاقیت‌های فکری بشر و شرایط زمان و مکان بستگی دارد و بعضاً حد و مرزی برای آن معلوم نمی‌توان تعیین کرد و لذا در نحوه به کارگیری اصول دفاع غیرعامل تنوع بسیار زیادی وجود دارد که در کشور جمهوری اسلامی ایران متولی این امر سازمان پدافند غیرعامل کشور بوده و در جهت اعمال سیاست‌ها، پدافند غیرعامل تلاش‌های درخور توجهی نموده است. این تلاش‌ها که از بدو تشکیل این سازمان در ۱۳۸۲ شروع شده است، تاکنون منشأ خدمات ارزنده‌ای بوده که مهمترین آنها ضابطه‌مند نمودن انجام اقدامات دفاع غیرعامل در قالب قوانین و مقررات و همچنین سازماندهی تشکیلات در دستگاه‌های دولتی و غیر دولتی بوده است. بر اساس این قوانین و مقررات، تمام دستگاه‌های دولتی و غیر دولتی موظف به شناسایی مراکز حیاتی و حساس خود با رویکرد تضمین تداوم فعالیت‌های ضروری خود هستند؛ به نحوی که برای راکر حیاتی و حساس خود موظفند اقدامات پدافند غیرعامل را در این مراکز لحاظ نمایند. بدیهی است که دستگاه‌های دولتی و غیردولتی برای پیاده سازی الزامات پدافند غیرعامل در مراکز حیاتی و حساس خود محتاج کارشناسان طراح و مجرب می‌باشند که در قالب شرکت‌های مهندسی مشاور و شرکت‌های پیمانکاری مسئول به فعالیت هستند. این شرکت‌ها در صورت اخذ صلاحیت از سازمان پدافند غیرعامل می‌توانند در پروژه‌های پدافند غیرعامل دستگاه‌های دولتی و غیر دولتی ایفای نقش نمایند. در این خصوص سازمان پدافند غیرعامل خود را متعهد می‌داند به منظور آشنایی و ایجاد درک مشترک در میان اعضای شرکت‌های مشاورین مشاور از مفهوم پدافند غیرعامل و ابعاد مختلف آن مستندات علمی موجود در عرصه پدافند غیرعامل را متناسب با نیاز شرکت‌های متقاضی دریافت رتبه در اختیار مخاطبان قرار دهد. در راستای انجام این تعهد سازمان پدافند غیرعامل با تشکیل کارگروه‌هایی تخصصی اقدام به تدوین کتاب پیشرو در پنج فصل نموده است که در فصل اول کلیاتی در خصوص تدابیر مقام معظم رهبری حضرت امام خامنه‌ای (مدظله) در حوزه پدافند غیرعامل، اصول و مبانی پدافند غیرعامل، سیاست‌ها، اهداف، قوانین و مقررات، اسناد و اساسنامه سازمان، الزامات پدافند غیرعامل و... بیان می‌گردد. در فصل دوم کلیاتی پیرامون تهدیدات، شناخت و دسته‌بندی انواع تهدیدات، برآورد کمی و کیفی تهدیدات، تهدیدات نوین، تحلیل ریسک، آسیب پذیری‌ها و... بیان شده است. در فصل سوم از کتاب پیشرو، به موضوع مکان‌یابی و آمایش سرزمین در پدافند غیرعامل

اشاره می‌شود و در فصل چهارم به تبیین موضوع پدافند غیرعامل در معماری و شهرسازی پرداخته می‌شود و در فصل پنجم به تشریح مدیریت بحران ناشی از رخداد تهدیدات مبادرت می‌شود. همچنین در پیوست این کتاب به منظور آشنایی عمیق‌تر مخاطبان با هریک از موضوعات فوق‌الذکر کتابنامه تخصصی گردآوری شده است که در آن سایر مستندات علمی مرتبط با حوزه پدافند غیرعامل برشمرده شده و در اختیار علاقمندان قرار داده شده است. بدیهی است اظهار نظر دوستان کارشناس در خصوص این اثر می‌تواند کمک شایانی به گروه تدوین کننده این کتاب بنماید.

در انتها از محضر استاد گرانقدر و بسی شایسته، جناب آقای دکتر غلامرضا جلالی به دلیل مدیریت جهادی ایشان در امور حسن اعتماد ایشان به گروه تدوین کننده این کتاب صمیمانه متشکریم. همچنین از فرماندهی محترم رارگاه کالبدی سازمان پدافند غیرعامل جناب آقای سردار خسروپور و معاون محترم فنی و نظامات سازمان پدافند غیرعامل جناب آقای مهندس پوربرات که با روحیه بی‌نظیر خود موجبات تشویق و ترغیب جمعی از دانش‌آموختگان رشته پدافند غیرعامل را فراهم نمودند سپاسگذاریم. از برادران عزیز و کوشا، عالیجنابان آقایان دکتر شهابی، دکتر ابراهیمی، مهندس ایزدی، مهندس موسوی، مهندس عراقی زاده، مهندس غضنفری، مهندس بیمه‌فان، مهندس حیدری، مهندس مشهدی، مهندس خردمندیان، مهندس صالحی، مهندس مهرنژاد و تمام یوورانی که بردن نامشان از دایره ذهن خارج است و به هر نحو در انجام این اثر به اینجانبان یاری رساندند، تشکر می‌نمایم و توفیقانشان را از درگاه ایزد منان مسئلت می‌نمایم. همچنین از برادر عزیزمان، جناب آقای مهندس سعید، محمد رضا موسوی، که با حوصله و منش نیک خویش، در هر زمان و مکانی و پیرامون هر بحثی پاسخگوی سؤالات اینجانب بود نهایت سپاسگزاری را دارم و از خداوند متعال شاکریم که یارانی صدیق، مخلص و نیک اندیش را در پیمودن مسیر همراهان ساخت.